

ERASMUS+ PROJESİ OLARAK PİCODE: PROJE-ÜRÜN-PROMOSYON ULUSLARARASI TASARIM KOLEKTİFİ ATÖLYELERİ VE ESOGÜ ÇALIŞTAYI

Erasmus Project: PiCoDe: Project-Product–Promotion International Design Collective Workshops and ESOGU Workshop

Bilge KINAM¹

ÖZ

KA203 no.lu, Yüksek Öğrenim için Stratejik Ortaklıklar başlığı altında oluşturulan Uluslararası Kolektif Tasarımı, sanat ve tasarım alanından uzman akademisyenlerin öğretme/öğrenme deneyimlerine dayalı, Erasmus+ tarafından fonlanmış uluslararası bir projedir. Kısa adıyla PiCoDe; Ürün-Promosyon Uluslararası Tasarım Kolektif projesi, sanat ve tasarım alanında mezun olacak öğrencileri uluslararası işgücü piyasasına, çalışma hayatına multidisipliner yaklaşımlarla hazırlamayı amaçlamıştır. Polonya'dan Lodz Teknoloji Üniversitesi'nin koordinatörlüğünde, Portekiz'den Sanat ve Tasarım Yüksek Okulu ESAD, İspanya'dan La Rioja Yüksek Tasarım Okulu ESDIR, ABD'den Yaratıcı Sanatlar Okulu CCS ve Türkiye'den Eskişehir Osmangazi Üniversitesinden akademisyenler ve bir grup öğrencinin katılımıyla 2020 ile 2022 yılları arasında tasarım atölyeleri ve sergiler düzenlenmiştir. Uluslararası PiCoDe projesinin çıktıları kapsamında, çalıştaylarda yürütülen eğitim metodolojisinin anlatıldığı pedagojik eğitim kitapçığı hazırlanmış, dört dile çevrilerek PiCoDe'nin resmî web sitesinde yayınlanmıştır. PiCoDe eğitim metodolojisinin başlıklarından yola çıkılarak PiCoDe eğitmenleri ve davetli yazarların ortak bir çalışması kapsamında "Kolektif Tasarım" adında disiplinler arası bir kitap hazırlanmıştır. Sanat ve tasarım alanında mevcut öğrenme ve öğretme yöntemlerinin yeniden değerlendirildiği kitapta, kolektivite, yerellik, sürdürülebilirlik, maddi kaynak konuları merkeze alınarak Picode metodolojisinin öğrenim çıktıları, uluslararası farklı akademisyenlerin deneyimleriyle aktarılmıştır. Proje çıktıları kapsamında Polonya, Portekiz ve Türkiye'de gerçekleşen tasarım çalıştaylarını anlatan bir belgesel film hazırlanmıştır. Bu araştırma, PiCoDe kolektif tasarımı ve eğitim metodolojisi ile yürütülen multidisipliner uluslararası çalıştaylara ilişkin bilgi vermeyi amaçlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Disiplinlerarası tasarım, Kolektif tasarım, Eskişehir, PiCoDe, ESOGÜ

ABSTRACT

International Collective Design, formed under the title 'KA203 Strategic Partnerships for Higher Education' is an international project funded by Erasmus+ based on teaching/learning experiences of expert academicians from the field of art and design. Shortly named PiCoDe; Product-Promotion International Design Collective Project aims to prepare the graduate candidates from the field of art and design to international labor market and working life with a multidisciplinary approach. Under the coordination of Lodz University of Technology from Poland, design workshops and exhibitions were organized between 2020 and 2022 with the participation of academicians and a group of students from the School of Art and Design ESAD from Portugal, La Rioja High School of Design ESDIR from Spain, Creative Arts School CCS from the USA and Eskişehir Osmangazi University from Turkey. A pedagogical education methodology booklet was prepared within the context of the international PiCoDe project outputs in which the education methodology of the workshops was described, it was then published in the official website of PiCoDe translated to four different languages. Starting off from PiCoDe education methodology topics, an interdisciplinary book titled 'Collective Design' was prepared as a mutual work of PiCoDe trainers and guest authors. In this book which comprised a reassessment of existing learning and teaching techniques in the field of art and design, the learning outcomes of PiCoDe methodology were conveyed along with the experiences of different international academicians by concentrating on collectivity, locality, sustainability and material resources. A documentary film was prepared depicting the design workshops held in Poland, Portugal and Turkey as part of the project outcomes. This research aimed to present information regarding the multidisciplinary international workshops conducted with PiCoDe collective design and education methodology.

Keywords: Interdisciplinary design, Collective design, Eskişehir, PiCoDe, ESOGU

EXTENDED ABSTRACT

International Collective Design, formed under the title 'KA203 Strategic Partnerships for Higher Education' is an international project funded by Erasmus+ based on teaching/learning experiences of expert academicians from the field of art and design. Shortly named PiCoDe; Product-Promotion International Design Collective Project aims to prepare graduate candidates from the field of art and design to international labor market and working life with a multidisciplinary approach. Coordinated by Marta Miaskowska from Lodz University of Technology, Poland, Jeremy Hugh Aston and Marta Varzim Miranda from ESAD (Escola Superior de Artes e Design), Higher School of Art and Design, Portugal, and Mónica Yoldi López from ESDIR (Escuela Superior de Diseño de La Rioja), Higher School of Design, La Rioja, Spain, the international PiCoDe project was created in partnership with Melanie McClintock from CCS (College of Creative Arts) in USA and Bilge Kınam from Eskişehir Osmangazi University in Turkey. Design workshops and exhibitions were arranged with a multidisciplinary approach between 2020 and 2022 in Poland, Portugal, USA and Turkey in which a group of students participated. PiCoDe project includes design workshops where innovative methods will be applied to prepare students for effective professional cooperation in the future and increase their value in the labor market. These workshops which include 14 workdays conducted with students from different disciplines of art and design aimed to produce a new design product for the market. The international design workshops, where PiCoDe methodology was applied, were initially held with success in October 2021 at Lodz University of Technology, Faculty of Material Technology Textile Design in October 2021, followed by the second workshop in May 2022 at ESAD, Higher School of Art and Design, and the last one in September - October 2022 at Eskişehir Osmangazi University, Faculty of Art and Design. International disciplinary workshops were approached within the context of information, contextualization, conceptualization, idea and design concept stages and realization. The industrial product which was to be created in the design workshops was aimed to be designed from local materials and resources. Workshops in Poland, Portugal and Turkey lasting for two weeks were the places where an industrial product design prototypes were prepared integrating the cultural texture of the city with its local material. Following the termination of the workshop, the artworks in each country were exhibited in a gallery open to the public. The experiences from the workshops formed the basis for defining the new educational methodology. A pedagogical education methodology booklet was prepared within the context of the international PiCoDe project outputs in which the education methodology of the workshops was described, it was then published in the official website of PiCoDe translated to four different languages. The pedagogical guide prepared for art and design institutions aims to prepare graduating students for international labor market. Starting off from PiCoDe education methodology topics, an interdisciplinary book titled 'Collective Design' was prepared as a mutual work of PiCoDe trainers and guest authors. In this book which comprised a reassessment of existing learning and teaching techniques in the field of art and design, the learning outcomes of PiCoDe methodology were conveyed along with the experiences of different international academicians by concentrating on collectivity, locality, sustainability and material resources. The collective design book includes research and analysis works for teaching-learning methodologies in the context of international career education. A documentary film was prepared depicting the design workshops held in Poland, Portugal and Turkey as part of the project outcomes.

This research provides information about multidisciplinary international workshops conducted with PiCoDe collective design and education methodology. It particularly introduces the process and exhibition of the design workshop with the participation of ten interdisciplinary design teams from Poland, USA, Portugal, Spain and our senior students of ESOGU Visual Communication Design department at Eskişehir Osmangazi University Faculty of Art and Design held between 26.09.2022-7.10.2022. The main objective of the workshop carried out at ESOGÜ is to promote the local cultural values of Eskişehir, Phrygian Valley, the symbols of Anatolia and meerschaum was used as a local material. In this context, Eskişehir Tourism and Promotion Association President İrfan Ongar's presentation on Eskişehir as the center of the design and visits to the Phrygian valley and the Eti Archaeology Museum were helpful in the perception of the project content. Meerschaum artist Talat Ürersoy presented a conference to students and academicians on the usage of meerschaum as an ornament and its history followed by a demonstration about its engraving. PiCoDe design workshops aimed to create innovative industrial products reflecting local values. In the international workshops, Turkey was successfully represented by Aslı Çetin in Poland, Simge Tunç in Portugal and Batuhan Yeşildağ, Orhan Uğurluel, Sena Can, Yağmur Özlem Yılmaz in the last workshop held at ESOGÜ in Turkey.

GİRİŞ

Polonya, Portekiz, Türkiye, ABD ve son yıl dahil olan İspanya'nın ortaklığı ile "İnovasyon için iş birliği ve iyi uygulamaların paylaşılması; KA203 no.lu Yüksek öğrenim için Stratejik Ortaklıklar" (Cooperation for innovation and the exchange of good practices KA203 - Strategic Partnerships for higher education) başlığı altında Proje - Ürün - Promosyon Uluslararası Tasarım Kolektifi) adlı uluslararası bir Erasmus + projesi 2020 ile 2022 yılları arasında gerçekleşmiştir. PiCoDe projesi, Polonya'dan Lodz Teknoloji Üniversitesi'nin (Politechnika Łódzka) koordinatörlüğünde, Portekiz'den Sanat ve Tasarım Yüksek Okulu ESAD (Escola Superior de Artes e Design), ABD'den Yaratıcı Sanatlar Okulu CCS (College of Creative Arts) ve Türkiye'den Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nin ortaklıkları ile oluşturulmuştur. Erasmus+ uluslararası projeye daha sonra İspanya'dan La Rioja Yüksek Tasarım Okulu ESDIR; (Escuela Superior de Diseño de La Rioja) dahil olmuştur.

Uluslararası Tasarım Kolektifi adlı uluslararası projenin ana fikri; Kasım 2019'da İspanya'da ESDIR'de düzenlenen Erasmus+ haftasındaki uluslararası çalıştay sonrası oluşmuştur. İspanya'da La Rioja Yüksek Tasarım Okulunda gerçekleşen Erasmus+ haftası, dünyanın dört bir yanından sanat ve tasarım alanında akademisyenleri bir araya getirmiş ve akademisyenler arası iletişim ağları oluşmuştur. Erasmus+ haftasında yürütülen çalıştaylar sonrasında Lodz Teknoloji Üniversitesi'nden Dr. Marta Miaskowska farklı uzmanlık alanından çalıştay yürütücülerine proje çağrısında bulunmuştur. Böylelikle PiCoDe Uluslararası Tasarım Kolektifi; dört farklı ülke ve farklı disiplinlerden (grafik tasarım, endüstriyel tasarım, fotoğraf, video & multimedya ve renk & malzeme tasarımı) alanından gelen uzman akademisyenlerin birlikteliği ile 2020 yılında kurulmuştur.

1.PiCoDe; Proje-Ürün-Promosyon. Uluslararası Tasarım Kolektifi Atölyeleri ve Tanıtım Tasarımları

Project International Collective for Design (PiCoDe), çeşitli yaratıcı uzmanlık alanlarından tasarımcıların ortak deneyimlerine dayanan bir öğretme ve öğrenme yöntemidir. Bu yeni eğitim biçimi, yakın gelecekte kendilerini işgücü piyasasına ve çok disiplinli yaratıcı faaliyetlere hazırlayacak olan sanat ve tasarım üniversitelerinden mezun olan öğrencilere adanmıştır. PiCoDe yöntemi ile öğrencilerin, tanıtım ve dağıtımını desteklemek için tüm kriterlere sahip yeni bir ürün yaratarak ve hayata geçirerek tamamlayıcı disiplinler içinde diğer yaratıcı düşünürlerle nasıl iş birliği yapacaklarını öğrenmeleri amaçlanmıştır.

PiCoDe, öğrencileri etkili profesyonel iş birliğine hazırlamak ve işgücü piyasasındaki değerlerini artırmak amacıyla yenilikçi yöntemlerin uygulanacağı tasarım atölyelerini kapsamaktadır. Proje tasarım alanında farklı alanlarda akademisyenlerin yürütücülüğünde, Polonya, Portekiz, Türkiye'de sanat ve tasarımın farklı disiplinlerde eğitim gören öğrencilerle yapılan atölyeler, 2020 ile 2022 yılları arasında başarı ile gerçekleşmiştir. PiCoDe, öğretme ve öğrenme yöntemi, pazara yeni bir tasarım ürünü geliştirmek için on iki yaratıcı katılımcının yer aldığı atölye çalışmalarını yürütülmüştür. İlk olarak Polonya, ikinci Portekiz ve Türkiye'de gerçekleşen tasarım çalıştaylarının toplam 14 çalışma gününün genel programı şu şekilde listelenmiştir;

1. Gün: Ürün stratejisi ve ilham kaynakları;
 2. Gün: Beyin fırtınası fikirleri, malzeme temini ve planlama;
 3. Gün: Tasarım eskizleri ve malzeme deneyleri;
 - 4-7. Gün: Ürün geliştirme, görsel sunum, modeller ve prototip;
 - 8-10. Gün: Ürün tanıtımı ve görsel kimlik;
 11. Gün: Ürün analizi ve görsel-işitsel materyallerin üretimi;
 - 12-14. Gün: Sergi için promosyon malzemeleri ile ürün tanıtımı.
- Çalıştay süreci ve çıktısı aşağıdaki kriterlerden oluşmuştur;
1. Projenin her aşaması, tüm tasarım ekibinin mutabakatı ile geliştirilir;
 2. Ürün, yerel malzeme ve kaynaklardan yapılacaktır;
 3. Belgelenen projenin tüm aşamaları;
 - a) İlham toplamak ve hammadde aramak;
 - b) Tasarımlar ve prototipler;
 - c) Uygulama süreci;
 - d) Görsel tanımlamanın geliştirilmesi;
 - e) Multimedya ürün malzemelerinin geliştirilmesi;
 4. Tasarım ekibi yerel olarak mevcut araçlarla çalışacaktır;
 5. Her atölye çalışması bir sergi ile sonuçlandırılacaktır (Aston vd., 2021).

PiCoDe tasarım atölyelerine; proje kordinatörü ve eğitmeni Marta Miaskowska (Polonya) video ve multimedya alanında ve Jeremy Hugh Aston (Portekiz) endüstriyel tasarım alanında ve Dr. M. Marta Varzim (Portekiz) fotoğraf, animasyon alanında, Bilge Kınam (Türkiye) grafik tasarım ve Melanie McClintock (ABD) malzeme ve renk uzmanlık alanlarında çalışmalara destek olmuşlardır. Akademisyenler, projenin yürütülmesinde ve tasarım atölyelerinde, sergilerin düzenlenmesinde, çalıştayların organizasyonunda, PiCoDe eğitim metodolojisi kitapçığının içeriğinin oluşturulmasında, PiCoDe kolektif tasarım kitabının yazımında ve PiCoDe belgesel filmin içeriğinde görev almışlardır.

Proje kapsamında grafik tasarım alanında Bilge Kınam; öğretmenlik, yürütücülük görevlerinin yanı sıra projenin kurumsal kimlik tasarımı, içeriği ve tanıtımının yer aldığı online interaktif tasarımı, PiCoDe metodolojisi rehber kitapçığı (İngilizce, Türkçe, Lehçe ve Portekizce dillerine uyarlaması), atölyelerin tanıtım afişleri ve proje çıktılarının tanıtım föylerini tasarlamıştır. PiCoDe projesinin yürütücü akademisyenleri, 26 ay boyunca her ay online olarak dört ülkenin zaman dilimlerine uygun akşam saatlerinde düzenlenen toplantılar ile projenin çalışmaları yürütülmüştür. Yapılan toplantılarda projenin ismi ortak bir karar ile “Project-Product-Promotion-International Collective for Design” olarak belirlenmiştir.

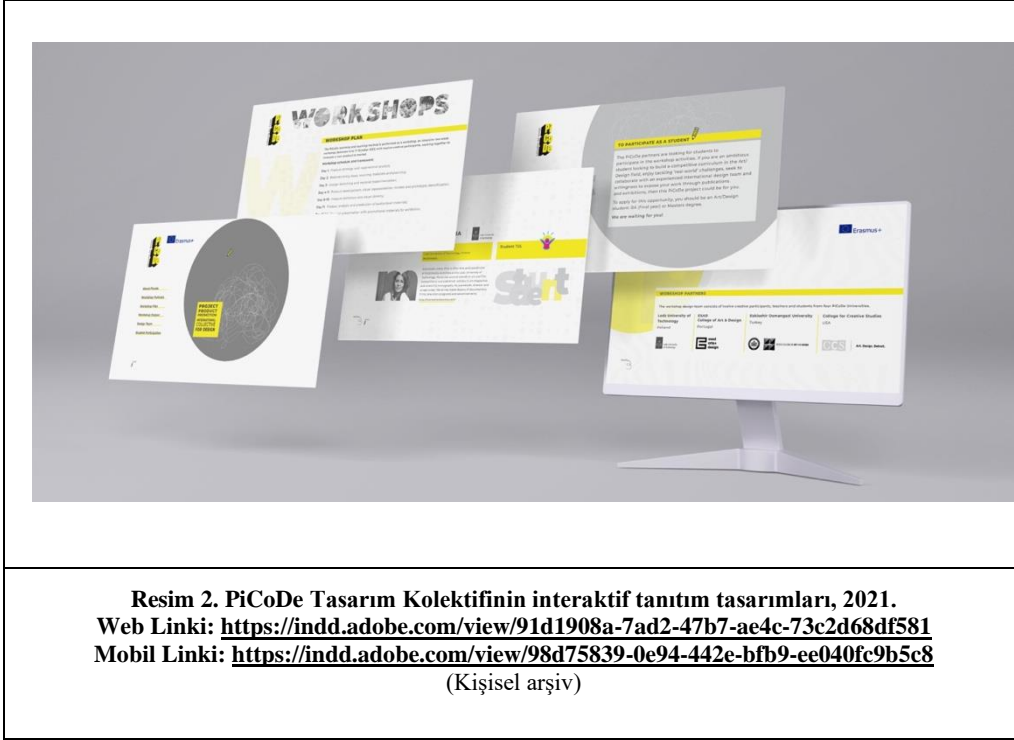

Resim 1. PiCoDe: Proje-Ürün-Promosyon. Uluslararası Tasarım Kolektifi (Project-Product-Promotion. International Collective for Design) yatay ve dikey kullanıma yönelik olarak hazırlanan logo tasarımı, 2020 (Kişisel arşiv)

Proje-Ürün-Promosyon-Uluslararası Tasarım anlamına gelen kısa ismi ile PiCoDe kelimesini oluşturan baş harfleri P harfi; (Project) Projeyi, C harfi; (Collective) Kolektiveyi ve D harfi ise (Design) Tasarım kelimesini temsil etmektedir. Birçok farklı alternatifin hazırlandığı tasarım süreci sonrası ortak karar ile Resim 1’de yer alan tasarım seçilmiştir. PiCoDe logosu, yatay ve dikey bir düzlemde tasarlanan çok boyutluluğu temsil eden siyah gölge üzerine zıt bir renk olan sarı ile okunurluğu rahat, kalın bir yazı karakteri ile oluşturulmuştur. PiCoDe’nin tüm tasarım çalışmalarında PiCoDe sarısı, siyah ve gri renkler üzerine temellendirilmiştir.

PiCoDe tasarım atölyeleri, Polonya, Portekiz, Türkiye ve ABD’nin ortak olduğu yüksek öğretim okullarında sanat ve tasarım alanında farklı disiplinlerden mezun olacak öğrenci grubuyla gerçekleşmiştir. PiCoDe, sanat ve tasarım uzmanlık alanında geleceğin mezun öğrencilerini yeni istihdam olanaklarına ve girişimcilik pazarına hazırlamayı amaçlamaktadır. Polonya, Portekiz ve Türkiye’de gerçekleşen iki haftalık çalıştaylarda, kentin kültürel dokusunu yerel malzemelerle bütünleştiren endüstriyel ürün prototipleri tasarlanmıştır. Öğrenciler, ürün yaratmanın çeşitli aşamalarını disiplinler arası süreçte uzman bir ekip ile deneyimlemişlerdir. PiCoDe eğitim metodolojisinin uygulandığı tasarım atölyelerine; moda tasarımı, grafik tasarım, görsel iletişim tasarımı, endüstriyel tasarımı ve renk ve malzeme tasarımı gibi farklı disiplinlerden öğrenciler katılmıştır. PiCoDe tasarım atölyeleri sırasıyla Polonya’da Lodz, Portekiz’de Porto ve Türkiye’de Eskişehir kentinde gerçekleşmiştir. Tüm tasarım atölyeleri, kentin kültürel dokusunu ve değerlerini, kente ait yerel bir malzeme kullanılarak bir ürün tasarımına dönüştürmeyi amaçlamıştır. Bu bağlamda çalıştaydan önce kentin yerel malzemeleri araştırılmış tartışılmış ve çalıştayın ilk iki günü kentin kültürel değerlerini anlamaya ve kavramaya yönelik teknik gezi ve seminerlerle tanıtılmıştır.

PiCoDe tasarım kolektif ekibi, Polonya’da gerçekleşen ilk tasarım çalıştayının içeriğini oluşturmuş, PiCoDe’yi tanıtıcı bir interaktif bir tasarım hazırlanmıştır. Adobe Indesign programında tasarlanan interaktif broşürde bazı butonlar ve tipografi hareketlendirilerek daha ilgi çekici hale getirilmeye çalışılmıştır.

Resim 2. PiCoDe Tasarım Kolektifinin interaktif tanıtım tasarımları, 2021.
Web Linki: <https://indd.adobe.com/view/91d1908a-7ad2-47b7-ae4c-73c2d68df581>
Mobil Linki: <https://indd.adobe.com/view/98d75839-0e94-442e-bfb9-ee040fc9b5c8>
(Kişisel arşiv)

İnteraktif ve basılı olarak hazırlanan PiCoDe’nin tanıtım çıktıları; projenin içeriği, akademisyenlerin uzmanlık alanları, çalıştayın öğrenim çıktıları ve işleyiş süreci hakkında bilgi vermektedir. İnteraktif tasarım, çalıştaya katılmak isteyen yüksek öğrenim okullarının websitelerinde ve sosyal medya hesaplarında çalıştay öncesinde paylaşılmıştır. PiCoDe çalıştayına katılmak isteyen öğrencilerin, interaktif tasarım üzerinde belirtilen iletişime yönlenerak özgeçmişini ve portfolyosunu paylaşması istenmiştir. PiCoDe projesinin interaktif tanıtımları broşür tasarımına da uyarlanmış, Polonya’da düzenlenen çalıştay ve sergide dağıtılmıştır (Resim 2 ve 3).

Resim 3. PiCoDe Tasarım Kolektifi Atölyelerinin tanıtım broşür tasarımı, 2021 (Kişisel arşiv)

Tasarım çalışmalarında, kurumsal kimlik renklerinin görsel bütünlüğünün korunmasına dikkat edilmiştir. Proje çıktılarından biri olan Portekiz ESAD Idea’nın tasarladığı ‘Collective Design’ adlı kitap kapak tasarımı sarı renkte oluşturulmuş, iç sayfa düzeninin de görsel dil birlikteliği korunmuştur.

Çalıştay süreci ve çıktıları, PiCoDe tasarım ekibinin kolektif çalışması ile geliştirilmiştir. Ürünün yerel malzemelerden ve kaynaklardan tasarlanması amaçlanmıştır. Belgelenen projenin tüm aşamaları; ilham kaynaklarının araştırılması, hammaddenin bulunması, tasarımların ve prototiplerin oluşturulması, görsel tasarımların geliştirilmesi, uygulama sürecinde yerel mevcut araçlarla sağlanmıştır. Her ülkede gerçekleşen tasarım atölyelerinde çıkan eserler çalıştayın bitiminde halka açık olarak bir galeride sergilenmiştir. Çalıştaylardan elde edilen deneyimler, yeni eğitim yöntemini tanımlamanın temelini oluşturmuştur. Yurtdışında düzenlenen çalıştaylara, her akademisyen kendi ülkesinden son sınıftan ya da lisansüstünden birer öğrenci ve çalıştayın yer aldığı eğitim kurumundan da dört öğrenci katılmıştır.

2. İlk PiCoDe Tasarım Çalıştayı; Lodz Teknoloji Üniversitesi (Politechnika Łódzka) Lodz, Polonya

PiCoDe projesinin ilk çalıştayı, Lodz Teknoloji Üniversitesi, Malzeme Teknolojisi Tekstil Tasarımı Fakültesi'nde 4.10.2021-17.10.2021 tarihleri arasında Polonya, Portekiz ve Türkiye'den farklı tasarım disiplinlerinde eğitim gören Guilherme Matos, Marta Vieira, Barbara Florczyk, Aleksandra Kosztowniak, Julia Lewik, Julia Niedbal ve Aslı Çetin adlı öğrencilerin katılımıyla gerçekleşmiştir. Lodz şehrinin tekstil endüstrisi merkezlerinden biri oluşu nedeniyle, yerel malzeme olarak farklı dokuma kumaşlar kullanılmıştır. Çalıştayın ilk gününde akademisyenler ve öğrencilere Lodz şehrinin kültürel değerlerini ortaya koyucu bir kültür turu ile düzenlenmiştir. Lodz şehrinde bulunan modern sanat müzeleri gezilerek Polonyalı sanatçıların çalışmaları incelenmiştir. Çalıştayın ikinci gününde malzeme ve tekstil alanında uzman bir Polonyalı akademisyen tarafından tekstil ve malzeme konusunda bilgilendirici bir seminer verilmiştir. Teknik gezi ve seminerden edinilen bilgiler kapsamında öğrenciler tasarımlarında jakar ve nakış tekniğinde iki prototip ürün konsepti tasarlanmıştır.

Prototip ürün tasarımları; tekstil ve film endüstrisi ile ünlü olan Lodz şehrini tanıtmayı amaçlamıştır. Lodz şehrinin merkezinde yer alan duvar resimleri için interaktif bir harita tasarımı ve kült Polonya filmlerine atıfta bulunan "Pokino" adlı bir panço giysisi tasarlamıştır. Aslı Çetin'in kurumsal kimliğini ve görsellerini tasarladığı Pokino tasarımı, Lodz şehrinin avangart geleneğine gönderme yapan ürünün ana fikri, Polonya sinematografisini tanıtmaktır (Resim 4).

Öğrenciler, popüler Polonya avangart filmlerin fragmanlarından aldıkları önemli sahneleri tasarlayarak jakarlı kumaşa dokumuşlardır. Ayrıca Polonya avangart filmin tamamını izlemek için filmin uzantının bulunduğu bir QR kodu da kumaşa işlenmiştir. Diğer grup öğrencinin projesi "Sanat Avcısı" anlamına gelen "The Art of Hunting" adlı tasarım çalışması; Lodz duvar resimlerini keşfetmeye yönelik olarak tasarlanan interaktif bir harita tasarımıdır. "The Art of Hunting" adlı tasarım çalışması, Lodz'un şehir merkezinin gezi yollarının haritası jakarlı bir kumaşa dokunmuştur. Lodz'un duvar resimlerinden bir tanesi akademisyenler tarafından İngilizce, Lehçe, Portekizce ve Türkçe olarak seslendirilerek bir prototip mobil interaktif ses tasarımı oluşturulmuştur. Öğrencilerin tasarım eskiz süreçleri ve ürün tasarımları, Lodz'da Pop 'n' Art Galeri'de 15.10.2021 tarihinde halka açık bir galeride

sergilenmiştir. “The Art of Hunting” ve Pokino adlı ürünleri tasarlayan öğrenciler, galeride sunum yaparak çalışma süreçlerini açıklamışlardır (Resim 5). (Aston vd., 2023: 187-193).

Resim 5. The Art of Hunting tasarımı, Lodz şehrinin duvar resimlerinin jakar rolosu harita tasarımı ve dört dilde duvar resimlerinin seslendirme uygulaması, 15.10.2021, Pop ‘n’ Art, Lodz, Polonya (Kişisel arşiv)

Resim 6’da PiCoDe çalıştayının çıktılarının sergilendiği Pop ‘n’ Art galeride katılımcı öğrenci ve öğretmenlerin grup fotoğrafı, tasarlanan ilk sergi afişi yer almaktadır.

Resim 6. PiCoDe Tasarım Kolektifi Disiplinler arası Tasarım Grubu, 15.10.2021, Pop ‘n’ Art Galeri, Lodz, Polonya. (Kişisel arşiv)

Polonya’da yürütülen çalıştay sürecinde, online olarak yürütülen toplantılar sonucu PiCoDe kolektif metodoloji kitapçığının içeriği hazırlanmıştır. Proje çıktısı kapsamında akademisyenler tarafından içeriği oluşturulan rehber kitapçık, PiCoDe kolektif yöntemini açıklayan, sanat ve tasarım kurumlarına yönelik bir kılavuzdur.

Pedagojik kılavuz, PiCoDe kolektif yönteminin diğer kurumlarda uygulanması için bir kılavuz görevinde gerekli adımları sunmaktadır. PiCoDe kolektif metodoloji kitapçığı, PiCoDe eğitmenleri tarafından kendi dilleri olan İngilizce, Lehçe, Portekizce ve Türkçe dillerine çevrilmiş ve farklı baskı yöntemlerine uygun olarak indirmeye ve erişime açılmıştır (Resim 7). Bu yeni eğitim biçimi, yakın gelecekte kendilerini işgücü piyasasına ve çok disiplinli çalışma fırsatlarına hazırlayacak olan sanat ve tasarım yüksek akademik kurumlarından mezun olan öğrencilere adanmıştır.

Resim 7. PiCoDe Kolektif Metodolojisinin 4 dilde tasarlanan Pedagojik Rehber Kitapçık Tasarımı, 2021.

İndirme Linki: <https://picode.p.lodz.pl/tr/tr-outputs/tr-output-1-guide-1/>

(Kişisel arşiv)

PiCoDe Kolektif Yöntem çalıştayını başarıyla tamamlayan öğrenciler sanat/tasarım sektöründe teknikten çok sosyal becerileri sergilemeleri ve profesyonel işyeri kapsamında oluşan çeşitli zorluklarla baş edebilmeleri beklenmektedir. Beklenen öğrenim sonuçları PiCoDe Eğitim Metodolojisi rehber kitapçıkta aşağıda maddeler halinde belirtilmiştir.

- Kültürler arası iletişim (konuşma, okuma, yazma, taslak çizme ve dinleme uygulamaları);
- Disiplinler arası ekip çalışması (sanat ve tasarım alanlarında diğer kişilerle işbirliği, empati geliştirme, bireyler arası etkileşim ve belirli bir hedef dizisine odaklanmış ortak çalışmalar);
- Sosyal sorumluluklar;
- Eleştirel analiz (sorunlarla yüzleşme, yapıcı söylemleri teşvik etme ve kültürel, sosyal, politik içeriklere karşı eleştirel bir tavır geliştirme);
- Yaratıcılık (bir işyeri senaryosu içinde önceden edinilmiş sanat/tasarım bilgisini uygulama);
- Liderlik (ekip içerisinde üretkenliğe yönelme ve isteklendirme);
- Çeviklik (şartlara uyum sağlama, yeterlilik geliştirme ve yeni bilgi peşinde koşma);
- Esneklik (profesyonel bir yaklaşım, sağlıklı rekabet yeteneği ve bütünlüğü benimseme).

PiCoDe Kolektif Yöntem, çalıştay programına katkıda bulunan pratik öğrenim/öğretimi tanıtmak için yedi evreye bölünecek şekilde düzenlenmiştir:

- Klimatizasyon (uyumlandırma) (bölgeye değer vermek) 4 saat (hafta 1 - gün 1);
- Alıştırma (bağlantılı kişilerle tanışma) 4 saat (hafta 1 - gün 1);
- Bilgilendirme (proje bilgilendirmesi ve kısıtlamalarını anlama) 8 saat (hafta 1 - gün 2);
- Bağlamlama (bilgilendirici deneyimler ve araştırma) 8 saat (hafta 1 -gün 3);
- Kavramsallaştırma (fikirleştirme, fikirleri kavramlara geliştirme) 16 saat (gün 1 -gün 4 ve 5);
- Gerçekleştirme (tekrarlar, tasarım gelişimi, dijital betimleme ve prototipleme) 32 saat (hafta 2 - günler 6 - 9);
- Sergileme (tanıtım, halka açık sunum) 8 saat (hafta 2 - gün 10) (Aston vd., 2021).

Disiplinler arası ürün hedefiyle uygulamalı bir çalıştay ortamında öğretim/öğrenim yapan PiCoDe Kolektif Yöntemi, uluslararası sanat/tasarım istihdamı için gerekli görülen beceri setinin stratejik olarak uygulandığı organize dersler, pratik etkinlikler, oryantasyon ve özerk öğrenci üretkenliğini kapsamaktadır. Bu beceri dizileri, beklenen öğretim/öğrenim sonuçları ile direkt olarak ilişkilidir, bu yüzden atölye çalışmalarında öğrencilerin iletişimsel,

işbirlikçi, sorumlu, eleştirel, yaratıcı, öncü, öz yönelimli bilgi kazanmalarını öngörmüştür (PiCoDe Kolektif Yöntem, 2022).

3. İkinci PiCoDe Tasarım Çalıştayı; ESAD Sanat ve Tasarım Yüksek Okulu (Escola Superior de Artes e Design), Porto, Portekiz

PiCoDe projesinin ikinci çalıştayı 15-27 Mayıs 2022 tarihleri arasında Portekiz’de, Porto şehrinde, ESAD; Sanat ve Tasarım Yüksek Okulu’nda gerçekleşmiştir. Porto’da gerçekleşen PiCoDe atölyelerine; Portekiz, Polonya ve Türkiye’de sanat ve tasarım alanında eğitim gören Catarina Rodrigues Miranda, Gabriela Hofman Fragueiro, Guilherme Lopes Simões, Ada Wychota, Ivan Hunga Garcia, Isabella Martins Andrade, Julie De Clercq ve Simge Tunç katılmıştır. ESAD Sanat ve Tasarım Fakültesi’nde gerçekleşen çalıştayda Portekiz’in kültürel ve yerel bir değeri olan mantar malzeme olarak seçilmiştir. Dünyaya ismini Porto şarapları duyuran Porto’da gerçekleşen çalıştayda kültürel değer olarak Porto şaraplarına yönelik tasarım yapılması düşünülmüştür.

PiCoDe’nin gerçek müşteri odaklı projesi; Porkezin’in ünlü Porto şarap üreticilerinden biri olan Churchill’s şirketinin ‘Churchill’ adlı markasının imalathanelerinde ve halka açık mekanlarda tanıtımı için açılır stand (*pop up stand*) tasarımlarının yapılması kararlaştırılmıştır. Portekiz’in yerel ürünü olan mantar, doğal malzeme olarak ürünün prototip tasarımlarında kullanılmıştır.

PiCoDe çalıştayının faaliyetlerine dahil olan iki şirketten biri olan şarap üreticisi Churchill, firmanın tanıtımı ve yerel pazar ihtiyaçlarını anlatan bir sunum gerçekleştirmiştir. Projeye ortak olan diğer şirket Amorim, Portekiz’de mantarın hasat edilmesinden işlenmesine ve çeşitli yenilikçi biçimlere dönüştürülme sürecini tanıtmıştır. Amorim Top Series adlı üretim fabrikasına düzenlenen teknik gezide, firma yetkilileri yaptığı sunumlarda mantarın kullanım alanlarını ve tasarım süreçlerini anlatmıştır.

Churchill Porto ürünlerine iki farklı stand tasarımı multidisipliner bir yaklaşımla tasarlanmıştır. İki haftalık bir çalışmanın sonucunda öğrenci grupları; şarap kadehleri, şarap şişeleri ile donatılmış vitrinleri, Gricher Earth ve Elmas Ağacı adı verilen iki farklı prototip ürünü tasarlamışlardır. Gricher Earth, Porto'nun batısındaki Douro Nehri havzasında bulunan bağ arazisinden esinlenilmiştir. Yürüme alanı ve şarap servisi alanı, nehrin yamaçlar arasındaki hareketlerini gösteren bir tepe video projektörü ile görselleştirilmiştir (Aston vd., 2023: 195-200).

Resim 8. Churchill için Elmas Ağacı Şarap Stand Tasarımı (Kişisel arşiv)

Elmas Ağacı standı, halka açık mekanlarda sergilenebilmesi için seyahat edebilecek, kurulum ve taşınabilirliği kolay olarak tasarlanmıştır. Biçimi, Churchill'in elmas etiketinden esinlenilmiş, depolama ve video projeksiyon ekranı için farklı mantar renkleri ve dokular kullanılarak sunulmuştur. Sergide iki grubun tasarladığı şarap tanıtımı için açılır stand prototipleri, tasarım ve eskiz sürecinin anlatıldığı 28 adet afiş tasarımı sunulmuştur. Ayrıca mantar ile yapılan deneyler sonucu çeşitli malzeme ve renk kompozisyonları yer almıştır.

Resim 10. PiCoDe Portekiz Sergisinden izlenimler, ESAD Sanat ve Tasarım Yüksek Okulu, Porto, 2022 (Kişisel arşiv)

Sergi, ESAD Sanat ve Tasarım Yüksek Okulunun giriş katındaki camlı odasında başarıyla gerçekleşmiştir. Öğrencilerin tasarım eskiz süreç aşamalarının anlatıldığı 28 adet yatay afiş camlara önlü arkalı yerleştirilmiştir. Galerinin ortasında mantar fon üzerine Churchill için Elmas Ağacı ve Gricher Earth Şarap Stand Tasarımı prototipleri ve çeşitli renk ve malzeme kompozisyonları yerleştirilmiştir. Çok sayıda davetlinin katıldığı sergiye öğrenciler Churchill Şarapçılık yöneticilerine prototip tasarımlarını açıklamışlardır.

4. Üçüncü PiCoDe Tasarım Çalıştayı; Eskişehir Osmangazi Üniversitesi (ESOGÜ), Sanat ve Tasarım Fakültesi, Eskişehir, Türkiye

4.1. PiCoDe Proje İçeriği

PiCoDe projesinin üçüncü ve son PiCoDe çalıştayı, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi'nde 26 Eylül – 7 Ekim 2022 tarihleri arasında Bilge Kınam tarafından planlanan ve organize edilen tasarım çalıştayı ve proje sergisi başarı ile gerçekleşmiştir. Eskişehir'de gerçekleşen tasarım çalıştaya, Polonya'dan Lodz Teknoloji Üniversitesi'nden Marta Miaskowska ve öğrencisi Michal Kühnel, Portekiz'den ESAD Sanat ve Tasarım Yüksek Okulu'ndan Jeremy Hugh Aston ve Marta Miranda Varzim ve öğrencileri Júlio Teixeira Bárbara Morais, Amerika Birleşik Devletleri'nden Yaratıcı Sanatlar Okulundan Melanie McClintock ve öğrencisi Sarah Craven ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesinden Doç.Bilge Kınam ve Görsel İletişim Tasarımı Bölümü son sınıf öğrencileri; Batuhan Yeşildağ, Orhan Uğurluel, Sena Can, Yağmur Özlem Yılmaz katılmıştır. Projeye 2022 yılında dahil olan Erasmus anlaşmalı okulumuz La Rioja Yüksek Tasarım Okulu ESDİR yöneticisi Monica Yoldi ve Erasmus Kordinatörü Nuria Alfaro'da projenin ilk üç gününde çalıştaya katılmıştır.

Resim 11. PiCoDe ESOĞÜ tasarım çalıştay ve sergisinin afişleri, 26 Eylül – 7 Ekim 2022 (Kişisel arşiv)

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi (ESOĞÜ) Sanat ve Tasarım Fakültesi'nde düzenlenen iki haftalık tasarım atölyesinde, Eskişehir'in kültürel dokusu üzerine temellendirilmiş, kente ait yerel bir malzeme ile prototip ürünlerin tasarlanması amaçlanmıştır. Bu çalıştayın temel hedefi Eskişehir'in yerel kültürel değerleri; Frig Vadisi, Anadolu simgeleri ile yerel malzeme olarak lületaşının kullanılması kararlaştırılmıştır. Bu bağlamda PiCoDe tasarım atölyeleri; yerel değerleri ortaya koyucu, yenilikçi bir endüstriyel ürün yaratmayı hedeflemiştir. PiCoDe çalıştayına, Eskişehir kültürü ve yerel malzeme hakkında teknik bilgiler vermek üzere dışarıdan uzmanlar davet edilmiştir. Yoğun çalıştay programının ilk üç günü, Eskişehir Turizm ve Tanıtma Derneği Başkanı araştırmacı yazar İrfan Ongar'ın "Tasarımın merkezi olarak Eskişehir" sunumu ve Frig vadisi ve Eti Arkeoloji Müzesi gezileri ile Eskişehir'in tanıtımına ve projenin içeriğinin kavranmasına ayrılmıştır. ESOĞÜ PiCoDe afişlerinde projenin içeriği, katılımcılarla ilgili bilgi vermektedir (Resim 11).

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesinde gerçekleştirilen PiCoDe atölyelerin yan etkinliği olarak konferanslar düzenlenmiş, İngilizce'den Türkçe'ye konferanslar simultane tercüme ile yapılmıştır. Monica Yoldi Lopez; 26 Eylül 2022'de "Supergraphics", Jeremy Hugh Aston; 3 Ekim 2022'de "Ürün tasarımında eskiz süreci" ve Melanie McClintock ve öğrencisi Sarah Craven; "Duygu x İşlev: tasarımda renk, malzemeler ve sonuç" adlı konferansları vermişlerdir.

4.2. Evreler ve Etkinlikler - Uyumlandırma

Birinci gün (25 Eylül Pazar), öğretmenler ve öğrencilerle Odunpazarı'ndaki Odunpazarı Modern Müze'de gayri resmi bir tanışma, ortama alışma, seyahat sonrası rahatlama ve atölye çalışmasına hazırlanma amacıyla bir araya gelinmiştir. Bu ilk toplantı, masa tartışmaları, atölye programının sunumu, Odunpazarı Modern Müze bölgesinin gezilmesi ve sosyal etkileşim ile kapsamlı bir etkinlik olmuştur.

4.3. Tanıştırma

İkinci gün (26 Mayıs Pazartesi), projenin sunumu, Bilge Kınam'ın proje brifingiyle başlamıştır. Eskişehir Turizm ve Tanıtma Derneği Başkanı İrfan Ongar, Eskişehir Anadolu bölgesinde yaşamış olan Kral Midas'ın antik uygarlığının tarihi ve tasarım geçmişini konu alan "Tasarım Dünyasında Eskişehir İzleri" başlıklı sunumu gerçekleştirmiştir. Daha sonra PiCoDe projesini ve araştırmasını destekleyen akademisyenler sanat ve tasarım geçmişleri ile uzmanlık alanlarını tanıtarak sunum yapmışlardır. Öğleden sonra öğrenciler kendilerini Pecha Kucha sunumu formatında sırayla tanıtarak, nereden geldiklerini ve ne yaptıklarını anlatmışlardır. Öğrencilerin sunumlarının ardından Eskişehir Turizm ve Tanıtma Derneği tarafından rehber eşliğinde Eskişehir Kurşunlu Camii ve Külliyesi, Lületaşı Müzesi ve Odunpazarı mezarlığı gezilmiştir. Eskişehir Kurşunlu Camii ve Külliye içerisinde;

camii, çeşme, küçük bir tekke, talimhane, harem, aşevi, Mevlevi şeyhlerine ait bir türbe ve iki kervansaray bulunmaktadır. Külliye'de kitabesi bulunan tek yapı olan camii, kare planlı bir kubbe ile örtülü, beş bölümlü, narteksli ve kitabelidir. Doğum Külliyesi içinde bulunan kervansarayda Sıcak Cam Üfleme Atölyesi ve Cam Sanatları Merkezi de yer almaktadır (URL 1). Odunpazarı mahallesindeki sunumlar ve kültürel rehberli ziyaretler, atölye çalışmalarının dinamiklerinin oluşmasını sağlamıştır.

4.4. Bilgilendirme

Üçüncü ve dördüncü günler (27 ve 28 Eylül Salı ve Çarşamba), Eskişehir Turizm ve Tanıtma Derneği ile birlikte Seyyid Battal Gazi Külliyesi ve Türbesi, Kral Midas'ın antik uygarlığı, Frig Vadisi, Han Yeraltı şehri ve Eti Arkeoloji Müzesi'ne yapılan dört rehberli ziyaretten oluşmuştur. Günümüzde Eskişehir, Kütahya ve Afyon illeri sınırları içinde kalan bir bölgeye yayılan Frig Vadisi'nin olağanüstü manzarası ve dingin atmosferi, Frig uygarlığının izlerini taşıyan tarihi kalıntılara ve antik eserlere ev sahipliği yapmaktadır.

Eskişehir, Anadolu'da üzerinde 5.500 yıllık bir yerleşimin var olduğu coğrafi alanın adıdır. Bu coğrafyada en önemli izleri bırakan uygarlık Frig Krallığıdır. Eskişehir, Antik ve Orta Çağ'da Yunanca Dorylaion ve Latince Dorylaeum adlarıyla bilinmektedir. Antik kaynaklarda Dorylaion, önemli yolların kavşağında kaplıcalarıyla ünlü ve ticaretle zenginleşmiş bir Frig (Phrygia) kenti olarak geçmekte ve kentin kurucusu olarak Eretrialı Doryleos gösterilmektedir. Frig Vadisi; Afyon, İhsaniye, İncehisar, Bayat İlçesi ve köylerinin tamamını, Bolvadin ve Emirdağ ilçelerinin bir bölümünü, Seyitgazi, Han ilçesi ve Eskişehir köylerini, Kütahya'da ise merkez ve Tavşanlı ilçelerinin bir bölümünü kapsamaktadır.

Frigya topraklarından çıkarak din, özgürlük, sanat ve kültürünü etkisi altına alan değerler bulunmaktadır. Bu konuda İrfan Ongar'ın "Tasarım Dünyasında Eskişehir İzleri" (2022) başlıklı sunumu; öğrencilerin Eskişehir'in topraklarında üretilen ve tüm dünyaya yayılan tasarım anlayışını, kültürel, sanatsal anlamda kavramalarına ve projelerinin içeriklerinin oluşmasını sağlayan bir anahtar olmuştur. Türkçe'den İngilizce'ye simultane çevirim yapılan sunumda, Ana Tanrıça Kibele, Kral Midas, Özgürlük şapkası, Frig bükümünün tarihsel gelişim süreci zengin bir görsel literatür ve Ongar tarafından hazırlanan birebir boyutlarda prototiplerle anlatılmıştır. Ongar'a göre, Kral Midas; bir dokunuşuyla her şeyi altına çeviren bir mitosdur. Özgürlük Şapkası: Frig ordusunun ve askeri kıyafetlerinin bir parçası olan bu başlık, başta ABD ve Fransa olmak üzere 20'den fazla ülkenin bağımsızlığını kazanmasında etkin rol oynamıştır ve devlet armaları, sikkeler ve posta pullu tasarımlarında yer almıştır. Frig Bükümü; Frigler tarafından tasarlanan bu desen, başta Avrupalı kraliçe ve prenseslerin taçları olmak üzere her şeye değer katmaktadır. İlk Düello; dünyanın ilk müzik yarışması Eskişehir'de Tanrı Apollon ile Satir Pan arasında gerçekleşmiştir. Frigyalıların devasa başarısına ve becerisine katkıda bulunan faktörler; tasarım, icat, yenilik ve pazarlama konusundaki yetenekleri olduğu söylenebilir.

Günümüzde Eskişehir, Kütahya ve Afyon illeri sınırları içerisinde kalan bir alana yayılmış olarak bulunan Frig Vadisi, Frig uygarlığının izlerini taşıyan tarihi kalıntılara ve eski eserlere ev sahipliği yapmaktadır. Balkanlardan Anadolu'ya göç eden Frigler, 12. yüzyılda Trakya'da tarih sahnesine çıkmış ve bu hareketle birlikte o günden bugüne birçok mitolojik hikâyeye kaynaklık etmiş bir halktır (URL 2). Yazılıkaya'daki en önemli ve en görkemli yapı, geometrik desenlere sahip, Frig dönemine ait Midas Anıtı'dır ve Frigler dini ritüellerini burada gerçekleştirmişlerdir. M.Ö. 7. veya 6. yüzyıldan beri var olan anıtın cephesi, dikey kayaya oyulmuş ve güzel bir şekilde dekore edilmiştir. Görünüşü bir tapınak girişini andırmakla beraber aslında kayaya oyulmuş çok sığ bir niştir (Algan, Ongar, 1998).

Yazılıkaya yakınlarında keşfedilen en eski insan yerleşimi izleri Erken Tunç Çağı'na aittir. Yakınlarda bulunan yapılar ve yazıtlar, tarihin ilerleyen dönemlerinde-Helenistik, Roma ve Bizans Dönemleri'nde bu alanlarda yerleşim olduğuna işaret etmektedir. Han Yeraltı Şehri, Türkiye'nin batı kesiminde, Eskişehir ilinin Han ilçesinde yer almaktadır.

Üçüncü günün teknik gezisi kapsamında sabah saatlerinde tarihi Seyyid Battal Gazi Külliyesi ve Türbesi ziyaret edilmiştir. Seyyid Battal Gazi, 720 yılında bu bölgede Bizans ordusuna karşı yapılan bir savaşta şehit düşen efsanevi bir Müslüman halk kahramanı olup, adına 1207/08 yıllarında bir camii ve türbe inşa edilmiştir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde caminin etrafına medrese, aşevi ve tekke eklenmiştir. Medresenin inşası ile külliye İslami çalışmalar için bir merkez haline gelmiştir. Osmanlı padişahları Fatih Sultan Mehmed (1444-1446, 1451-1481), İkinci Bayezid (1481-1512) ve Birinci Selim (1512-1520) ilave binalar ekleyerek külliyei geliştirmişlerdir. Kanuni Sultan

Süleyman (saltanat süresi 1520-1566) ve ordusu Bağdat Seferi'nden (1534) önce burada kamp kurmuştur. Dördüncü Murad (saltanat süresi 1623-1640) Erivan Seferi'ne (1635) giderken burada bir kervansaray inşa ettirmiştir. Külliye'nin bulunduğu alan İstanbul-Bağdat-Hicaz hac yolu üzerinde yer almakta olup, hacılar için bir mola yeri olarak hizmet vermiştir. Bu nedenle dini açıdan önemli bir role sahip olmuştur. Başlangıçta Kalenderi dervişlerine ev sahipliği yapan Külliye, daha sonra Bektaşî Tarikatı'nın merkezi haline gelmiştir (URL 3).

Arkeologlar, az sayıdaki arkeolojik bulguya dayanarak, bölgenin birçok imparatorluk ve krallık tarafından yönetildiği sonucuna varmıştır. Bulunan en eski eserler Bronz Çağı'na kadar uzanmaktadır ve daha sonraki dönemlerde bu bölge Kimerler, ardından Frigler, Lidyalılar, Persler ve son olarak da Makedonyalılar tarafından yönetilmiştir. Han, Roma döneminde gelişen bir yerleşim yeri haline gelmiş ve Bizans Dönemi'nde askeri bir üsse dönüştürülmüştür. Daha sonra bölgeye Selçuklu Türkleri ve Osmanlılar yerleşmiştir. Hüseyin Paşa Camii ve eski Türk hamamı bölgedeki Türk hakimiyetinden geriye kalan kalıntılardır (Algan, Ongar, 1998).

Seyitgazi Kümbet Köyü'nde bulunan mezar odası 12. yüzyıldan kalma olup, üzerinde prehistorik döneme ait hayvan çizimleri, Frig kabartmaları, Selçuklu dönemi süslemeleri ve Osmanlı dönemi hat yazıları bulunmaktadır. 27 Eylül'de Eskişehir'in tarihi geçmişi üzerine yapılan rehberli teknik araştırma turunda, öğrenciler fotoğraflanan eski uygarlıkların sembollerini keşfedip, projeleri için belgelemişlerdir.

Üçüncü günde öğrenciler ve öğretmenler son olarak Eskişehir Eti Arkeoloji Müzesi'ni rehberli bir tur ile gezmişlerdir. Müze, Eskişehir'deki antik yerleşimlerde yapılan kazılar ve yüzey araştırmaları sırasında ortaya çıkarılan eserlerden oluşan bir koleksiyona sahiptir.

Lületaşı sanatçısı Talat Ünersoy, lületaşının tarihi ve pipo, sigaralık, tespih, biblo ve süs eşyası tasarımında kullanımı hakkında bir konferans vermiştir. Lületaşı dersinde Talat Ünersoy öğrenci ve akademisyenlerle bu malzemenin nasıl oyulacağını ve dokuların nasıl aktarılacağını göstermiştir. Öğrenciler ve akademisyenler, yarım günlük lületaşı atölyesinde Lületaşının üzerine Eskişehir'in kültürel özelliklerini motif ve çizimlerle küçük soyut heykeller tasarlamışlardır.

Dördüncü gün; kültürel ziyaretlerden edinilen izlenimler ve bilgilere dayalı proje için beyin fırtınası etkinlikleri yürütülmüştür. Bilgi edinme aşaması üzerine düşünme ve atölye çalışmasının ihtiyaçları ile 5N (ne, neden, nasıl, nerede, ne zaman) sistemine dayalı görsel bir araştırma duvarı oluşturulmuştur. Jeremy Hugh Aston tarafından beyin fırtınası ve tasarım sürecinde bilişsel, karar ve görsel bir yöntem olarak işlevi hakkında kısa bir konferans verilmiştir. Beyin fırtınası etkinlikleri, analog ve dijital yöntemleri kullanmak üzere öğrenci gruplarıyla kolektif olarak yapılmıştır. Öğrenciler, bir tasarım yönü tanımlamak ve gerekçelendirmek için önceki alıştırmaların içeriğini uygulayarak görsel ön fikir panoları hazırlamışlardır. Daha sonra eğitim aldıkları sanat ve tasarım becerileri doğrultusunda katılımcılar fikir geliştirmek ve çeşitliliği yaratmak için dört çift takıma ayrılmışlardır. Öğrenci grupları ön fikir panolarında çeşitli bağlamsal fikirlerle birlikte; marka değerleri, teknik, paydaşlar, senaryo, ilham kaynakları ve vizyonlarını oluşturmuşlardır (Aston vd., 2023: 204-207).

Altıncı ve dokuzuncu günler (Cuma ve Pazartesi, 30 Eylül ve 3 Ekim), öğrencilerin fikirleri keşfettikleri ve önceki bağlamsallaştırma aşamasından elde edilen çıktılarının temelinde dayalı olarak kavramları belirledikleri fikir ve kavram geliştirme aşamalarıyla geçmiştir. Konsept geliştirme faaliyetleri dört evreye ayrılmıştır. Kolektif eskiz çalışmaları yoluyla fikirler geliştirilmiş ve her bir konsept görsel tasarımları oluşturulmuş ve fiziksel olarak render ve modelleme yapılmıştır. Sabah saatlerinde çizim stilleri ve eskiz çalışmaları hakkında yapılan sunum, iletişim faaliyetleri için kavram bulunmasına yardımcı olmuştur. Sunumun ardından öğrenciler, her öğrencinin ön fikir panolarındaki fikirleri çizdiği ve işbirlikçi tasarım düşüncesini teşvik etmek için birbirlerinin fikirleri üzerine inşa ettiği zamanlanmış bir alıştırmaya olan çizim maratonu aracılığıyla toplu olarak fikir panoları oluşturmaya yönlendirilmiştir. Öğleden sonra ise fikir panoları analiz edilmiş, gruplandırılmış ve eğitmenlere sunulmuştur.

Öğrenciler eskiz maratonunda kolektif olarak yedi farklı konsept oluşturmuştur; küpe, dövme makinesi, bitki kabı, saat, bardak, çanta ve takı tasarımı yapılmıştır. Öğrenciler tarafından yapılan eskizler analiz edilerek çift olarak gruplandırılmış ve lületaşı malzemesinin kullanımındaki özgünlüğe göre oylanmıştır. Öğrenciler fikirlerini pazartesi günü öğleden sonra akademisyenlere ve Eskişehir Turizm ve Tanıtma Derneği Başkanı İrfan Ongar ile lületaşı sanatçısı Talat Ürersoy'a sunmuşlardır. Her bir fikir, özgünlük ve lületaşı malzemesinin kullanımı açısından tartışılmış ve analiz edilmiştir. Tasarım fikirleri içinde 'Midas' adlı dövme makinesi ile 'Yaşam' isimli bitki habitati en yüksek oyu almıştır. Tasarım fikirlerinin seçiminden sonra sekiz öğrenci iki tasarım grubuna ayrılmıştır. Yeni oluşturulan PiCoDe ekipleri daha sonraki günlerde kendi ürün gelişimi üzerinde çalışmaya başlamıştır (Aston vd., 2023: 204 -207).

ABD'den Yaratıcı Sanatlar Okulu CCS'den (College for Creative Studies) Melanie McClintock tarafından yürütülen renk, materyal ve bitirme (CMF) atölyesi kapsamında; yerel malzeme olan lületaşı geometrik şekillerde yeni katı sanat formları yaratmak amacıyla gliserin, tutkal, Arap tozu, su, jelatin ve renk gibi diğer çeşitli malzemelerle karıştırılmıştır. Lületaşı tüm materyal sürecinde ana malzeme olarak doğal hem de dönüştürülmüş haliyle kullanılmıştır.

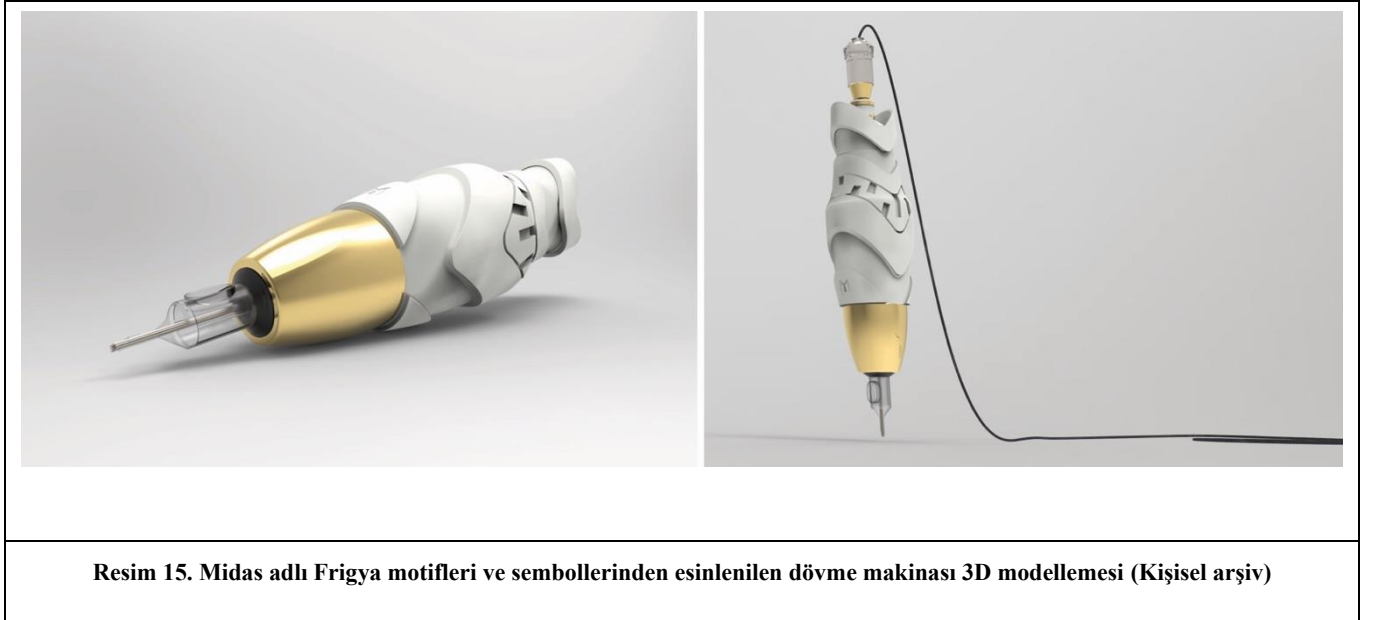
4.5. Gerçekleştirme

On ve on üçüncü günler (Salı-Perşembe, 4-6 Ekim); teknik geliştirme ve ürün tanımı ile sanal prototip; nihai ürün ve prototip tasarlanmıştır. Gerçekleştirme aşaması için bu görevleri yapmak amacıyla, iki ürün grubu ve bağlantılı iki ekip; ürün ekibi "Midas"; ikinci ürün ekibi (B) "Yaşam" ve ayrıca Renk Materyali Tasarım ekibi oluşturulmuştur. Grubun her bir üyesi 3D Render, grafik, multimedya, logo ve malzeme tasarımı gibi kendi bireysel sanat ve tasarım uzmanlıkları üzerinde çalışmıştır. Ekipler, her bir ürün konseptini teknik, görsel, grafik, giyilebilir, renk, malzeme ve kaplama bileşenleriyle birlikte sanal ve somut prototipler halinde geliştirmeye devam etmiştir. 'Yaşam' adlı tasarım geri dönüştürülmüş lületaşından yapılmış bir bitki habitati tasarımıdır. Ürün şeklinde Frig şapkası ve geleneksel Türk çay bardağından ilham alınmıştır. Ürünün standı ise Frig antik döneminden gelen bir motiften esinlenerek tasarlanmıştır. Tasarım ekipleri, ilham panolarını ve tasarım eskizlerini öğretim elemanlarına ve dışarıdan destek veren Lületaşı ustası Talat Ürersoy ve Eskişehir Turizm ve Tanıtma Derneği Başkanı İrfan Ongar'a sunarak görüşlerini paylaşmışlardır.

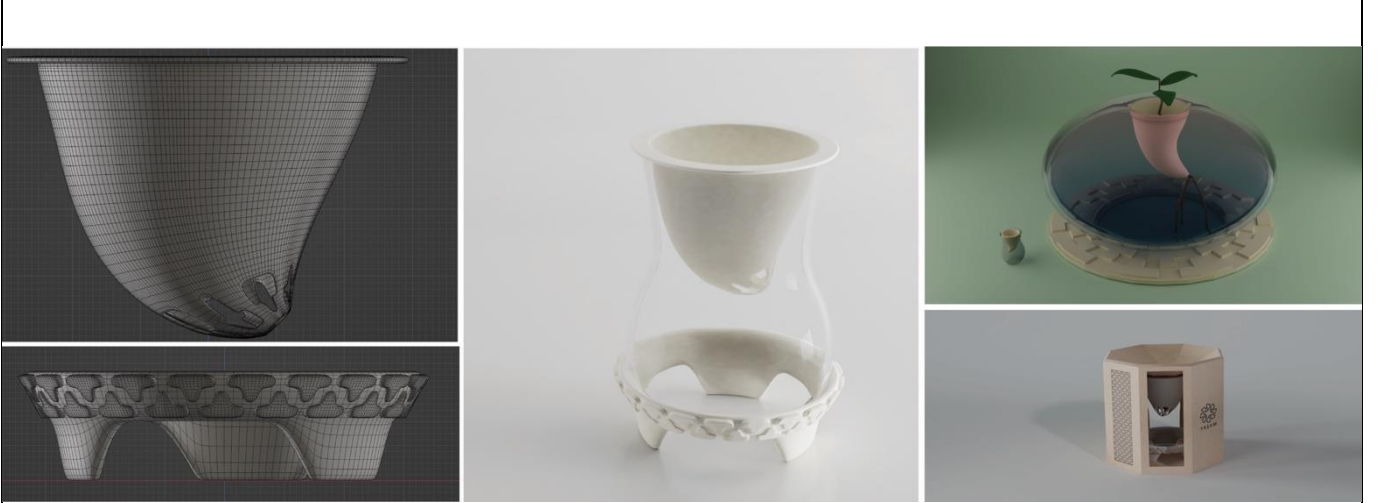

Resim 13. Öğrenci gruplarının konsept sunumları, ESOĞÜ Sanat ve Tasarım Fakültesi, 2022 (Kişisel arşiv)

Frigya motif ve sembollerinden esinlenen dövme makinasının kavrama bölümü lületaşı malzemesi kullanılarak tasarlanmıştır (Resim 15). Bitki habitati için tasarlanan Yaşam adlı prototip ürün ise Frig şapkasının formundan esinlenilerek, geri dönüştürülmüş lületaşı ve Türk çay bardağının cam formu kullanılarak tasarlanmıştır (Resim 16). Her iki prototip ürününün üç boyutlu tanıtım animasyonu da hazırlanmıştır.

Resim 15. Midas adlı Frigya motifleri ve sembollerinden esinlenen dövme makinası 3D modellemesi (Kişisel arşiv)

Resim 16. Yaşam, geri dönüştürülmüş lületaşından yapılmış bir bitki habitati tasarımı 3D modellemesi ve animasyon tasarımı (Kişisel arşiv)

4.6. Biçimselleştirme

Onüçüncü ve ondördüncü günlerde (Perşembe-Cuma, 26-27 Mayıs) malzemelerin toplanması, galeri alanının hazırlanması ve baskı için panoların tasarlanması; galeri alanında üretim ve kurulumunun yapılması için çalışılmıştır. Kent merkezinde bulunan Tepebaşı Atilla Özer Karikatürlü Sanat Evi, kent kültüründe önemli bir yere sahip bir galeri olup tuğla kiremit endüstrisinin mirasıdır. Tepebaşı Belediyesi tarafından 2012 yılında restore edilerek kullanıma açılan sanat merkezi, birçok sergi ve etkinliğe ev sahipliği yapmaktadır. Galerinin iç mekânı tuğla dokusu ve cam pencerelerden oluşmaktadır. Gerçekleştirmeden biçimselleştirme aşamasına dek olan evrede, iki ekip prototiplerini üç boyutlu yazıcılarla ve lületaşı malzemesini oyarak oluşturulmuştur. Öğrencilerin eskizleri, konseptlerinin tasarım süreci, kültürel etkinlikleri galerideki duvarlarda çerçeveli panolarda sergilenirken, deneysel renk ve malzeme çalışmaları da galeri alanının ortasındaki masalarda yer almıştır. Öğrenci ekiplerinin iki farklı konseptte hazırladıkları 3D video projeksiyonları galeri mekânındaki bilgisayar ekranlarında gösterilmiştir (Aston vd., 2023: 204-207).

SONUÇ

Atölye deneyimi ve tasarım süreci ESOGÜ Görsel İletişim Tasarımı Bölümü asistanları ve öğretmenler tarafından belgelenmiştir. Proje koordinatörü tasarım sürecini grafiksel olarak düzenlenmiş ve posterleri ESOGÜ matbaasında bastırılmıştır. Posterler hazır çerçevelere yerleştirilmiş ve çalıştayın son gününde halka açık bir sergide gösterilmiştir. Posterler temel faaliyetleri açıklamak için dört bölüme ayrılmıştır: (1) Bilgilendirme, Eskişehir Kurşunlu Camii ve Külliyesi, Seyyid Battal Gazi Külliyesi ve Türbesi, Frig Vadisi, Han Yeraltı şehri ziyareti. (2) Bağlamsallaştırma ve Kavramsallaştırma, fikir ve tasarım konsepti aşamaları; (3) Gerçekleştirme, Ürün ekibi A Midas; (4) Gerçekleştirme, Ürün ekibi B Yaşam olarak belirlenmiştir.

Prototiplerin 3D modellemesi, ürün eskiz ve konsept panolarının geliştirilmesi ve deneysel malzeme gösterimleri 7 Ekim 2022 tarihinde kentin merkezinde bulunan Atilla Özer Karikatürlü Sanat Evi Galerisinde, halka açık olarak sergilenmiştir. Polonya ve Portekiz'de ortaya çıkan atölye deneyimlerinin, Türkiye'de ESOGÜ'de düzenlenen son PiCoDe çalıştayının öğretim yöntemini ve atölyeyi geliştirmiştir. Hem atölye çalışması hem de PiCoDe projesinin hedefleri açısından başarılı olmuştur. Öğretme ve öğrenme bileşenleri çalıştayda eğitimler tarafından çalıştaylar sonucunda uygulanan anketlerle test edilmiştir. Öğrenciler, disiplinlerarası bir görevde çok disiplinli bir grup olarak sanat ve tasarım bilgilerini uygulama ve geliştirme olanağı bulmuşlardır.

Resim 17. Picode Türkiye Atölye Sergisi, Tepebaşı Atilla Özerli Karikatürlü Sanat Evi Galerisi, Eskişehir, 7.10.2022
(Kişisel arşiv)

Anket sonuçlarından elde edilen veriler kapsamında, PiCoDe atölyelerinin öğrencilerin iletişim, iş birliği, sosyal sorumluluk, kritik analiz, yaratıcılık, liderlik, kişisel uyum ve esneklik becerilerini destekleyerek geliştirdiği ortaya çıkmıştır. PiCoDe'nin öğrenim çıktıları arasında bulunan mezun olmaya yakın sanat/tasarım öğrencilerini uluslararası işgücü piyasasına hazırlama konusunda uluslararası multidisipliner atölyeler etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

PiCoDe akademisyenlerinin ve davet edilen uluslararası uzman eğitimci tarafından PiCoDe yeni öğretme ve öğrenme yöntemlerinin, uluslararası atölyelerin; kolektivite, yerellik, maddi kaynak, yaratıcılık ve sürdürülebilirlik konularının üzerinden tartışıldığı 'Collective For Design' adlı bir kitap hazırlanmıştır. Marta Miaskowska, Jeremy Hugh Aston ve Marta Varzim yönetiminde ve editörlüğünde uzun soluklu bir çalışma sonucu hazırlanan 'Collective For Design' adlı kitap, Sanat ve Tasarım Yüksek Okulunun tasarım birimi ESAD Idea tarafından tasarlanmış ve basılmıştır. Uluslararası kitap, Avrupa, ABD ve Türkiye'de Sanat ve Tasarım üzerine eğitim veren üniversitelerin kütüphanelerine gönderilerek hibe edilmiştir.

KAYNAKÇA

Algan E., Ongar İ. (1998). *Kral Midas'ın Ülkesi Frigya*. Esbank Yayınları, İstanbul.

Aston J. H., Miaskowska M., Varzim M. (2023). *Collective for Design*. ESAD-İdea Yayını, Porto.

Aston J. H., Kınam B., McClintock M., Miaskowska M., Varzim M. (2021). *Picode Kolektif Yöntem. İlk Pedagojik El Kitabı*.

URL 1 <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/eskisehir/gezilecekyer/kursunlu-camii-ve-kulliyesi> (Erişim Tarihi: 17.03.2023)

URL 2 <https://goturkiye.com/discover-the-realm-of-king-midas-turkiyes-phrygian-valley>, (Erişim Tarihi: 20.03.2023)

URL 3 https://en.wikipedia.org/wiki/Seyyid_Battal_Gazi_Complex, (Erişim Tarihi: 18.03.2023)